

Реферат на тему: "Аналіз роману "Тигролови" Івана Багряного"

Іван Багряний

Роман "Тигролови" написаний І. Багряним протягом 1943—1944 рр. На літературному конкурсі у Львові ця книга під назвою "Звіролови" (скорочений варіант "Тигроловів") розділила перше місце з повістю Тодося Осьмачки "Старший Боярин". Роман зразу було перекладено англійською, німецькою та голландською мовами, що свідчить про його популярність за рубежем і увагу іноземного читача до тогочасної радянської дійсності.

Ще у Львові І.Багряний якось розповідав друзям про життя українців на Далекому Сході, яке він пізнав, перебуваючи там на засланні. Висловлював неодноразово жаль, що жоден вид мистецтва художньо не досліджував, не сказав правди про долю закинутих на Зелений Клин українців, їх боротьбу за виживання в умовах суворой природи, про національні проблеми. Таку книгу, в якій розповідається про українську родину Сірків, що зберегла національні традиції в далекій тайзі, та окриленого національною ідеєю відродження гетьманського правнука Григорія Многогрішного — особи сильної і безкомпромісної, й написав Іван Багряний.

Сюжетна канва роману побудована навколо двох постатей — Григорія Многогрішного і майора НКВС Медвина. Їх двобій — це боротьба Людини із світом п'їтьми і пекла. Автор, як очевидець, змальовує страшні картини знущання над людьми, приниження їх людської гідності, насильства, приреченості на забуття в пеклі концтаборів.

Головний герой роману Григорій Многогрішний — нащадок українського гетьмана Дем'яна Многогрішного — "юнак 25 літ, русявий, атлет, авіатор... Суджений на 25 років..." Такий портрет Григорія змальовано в телеграмі-блискавці, що полетіла по всіх прикордонних заставах після його втечі з поїзда — "велетенського двоокого циклопа", — який мчав у своїх шестидесятьох рудих домовинах в'язнів з України на Колиму". На кожній зупинці майор Медвин перевіряв присутність Григорія серед в'язнів. Та не впокорився гетьманський нащадок, не змирився зі своїм, здавалось би, безвихідним становищем. Вирізвавши у вагоні отвір, він вистрибує із черева страшного дракона і опиняється на волі. Своїм відчайдушним вчинком Григорій вселяє в душі в'язнів упевненість у перемозі над світом п'їтьми, засвідчує, що навіть приречена на смерть людяна нездоланна, коли вона сповідує високу духовність і над усе цінить людську гідність.

У тайзі Григорій знаходить тепло, затишок і кохання в родині полтавських переселенців Сірків. Добрий душею старий Сірко, його лагідна дружина, щира в коханні Наталка відіграли зболене серце і поранену душу колишнього в'язня, повернули його до життя. Однак Григорій знав, що Медвин не залишить його в спокої,

буде шукати і в тайзі. Так і сталося. При першій нагоді Григорій поквитався зі своїм кривдником. І не тільки зі своїм. Такі дракони, як Медвин та їх поплічники, нищили мільйони людей, гідно представляючи систему сталінського терору.

Перемога Григорія над "людоловом" Медвиним символізує боротьбу гордого і волелюбного українського народу проти жорстокого тоталітарного режиму, що калічив людей фізично, але не зміг подолати їх духовність, бо, як говорить один із в'язнів, "ліпше вмирати, біжучи, ніж жити, гниючи!"

Перечитуючи твір, зупиніться на тих розділах, сценах, фактах, що найбільш повно характеризують героїв-антиподів:

Григорія Многогрішного і Медвина. Випишіть для себе уривки, де йдеться про мужність і витримку головного героя та про долі інших персонажів, скалічених репресивною системою.

Пригадую, як наш славетний режисер Юрій Іллєнко вимріявав створити кінофільм за "Тигроловами", захоплений можливістю образно сконцентрувати в символічних драконах експресах своєрідні типологічні ряди-свідчення про сталінський тоталітарний режим, через жанр пригодницького фільму відкрити мужність і нескореність української людини, в свідомості якої, в почуттях і характері злютована духом непокори і поривання до волі багатовікова енергія мільйонів українців.

Іван Багряний волею трагічних обставин "помістив" у цей страхітливий ешелон смерті — спецешелон ОГПУ—НКВД себе, свою долю, вивищуючи її до образу-символу непокірної і гордої, волелюбної і сплюндрованої України. Через те герой його "Тигроловів" є гордим нащадком першого каторжанина Сибіру, правнуком гетьмана Дем'яна Многогрішного. Через те Григорій Многогрішний з волі автора здійснює неможливе — вистрибує майже у пащу смерті із черева скаженого дракона і цим божевільним протестом відживлює в тисячах змарнованих, знеособлених в'язнів почуття людської гідності, надії, переконання, що серед них, приречених, є такі, що не здаються, воліють "ліпше вмирати, біжучи, ніж жити, гниючи!"

Герой роману "Тигролови" Григорій Многогрішний не скорився, не змирився із своїм насильницьким нав'язаним йому статусом в'язня жахливої системи і залишився Людиною. Для Івана Багряного — людини і художника — це головне: переконати читача, упевнити його в тому, що за будь-яких обставин особистість може і повинна бути Людиною. Навіть у череві оскаженого від шаленого лету етапного ешелону, який несе у безвість, у забуття, мов на хвості диявольської комети, таємничу легенду про зникнення душ. Хай один, лише один він, безумний сміливець Григорій Многогрішний, не змирився з приреченістю на забуття в жахливій легенді про зникнення душ у пеклі концтаборів, збунтувався, вирвався з пащі цього дракона. Але це вже перемога людей, це вже свідчення нездоланності духу і можливості побороення оскаженої потвори.

А слідом за велетенським двооким циклопом цією ж Транссибірською магістраллю котився радісний і святковий, переповнений світлом, сміхом, дзвоном, квітами, піснями, інший експрес. Він мчав на край землі "цвіт робітниче-селянської імперії у

всій його величі і багатогранності" — шукачів карколомних пригод, миттєвого щастя, втікачів у невідоме, авантюрних ентузіастів і новітніх конкістадорів... "Цілий експрес був набитий ними, творчими окремий світ — світ на колесах, — і в той же час відтворюючи копію тієї фантастичної "шостої частини світу" — копію в мініатюрі, трохи причепурену і розгальмовану".

Ці новочасні любителі-тигролови-авантюристи, любителі екзотики, пройдисвіти, контрабандисти, розтратники і можновладні бюрократи поєднані в цій своєрідній екстериторіальній державі блаженної незалежності з професійними тигроловами, які вирушають на полювання за людьми в ім'я збереження пролетарської держави, чистоти її ідеології. Сюжетна канва роману й вибудована на "полюванні" майора НКВД Медвина, новітнього тигролова, за гордим, не прирученим тоталітарною системою молодим "тигром" з України, який у тайзі знайшов волю, земляків, друзів, кохання... Григорій Многогрішний перемагає. Передусім тому, що не визнає себе нулем в історії, не озвірів, не перейнявся озлобленням і ненавистю до людей, зберіг у собі людяність, доброту, здатність співчувати, співпереживати і вірити, що людина може і повинна кинути виклик страшній системі і вистояти.

Іван Багрянний вистояв. Після переховування на Далекому Сході він повертається нелегально додому. Бо вимріявав цей день повернення до щему серця. І цю невтомну спрагу за рідним краєм він виповів у "Тигроловах".

Коли Григорій і його наречена Наталка, яка ніколи не бачила своєї України, народилася і виросла на Далекому Сході, прорвалися крізь кордон і думками, мріями вже прокладали шлях у майбутнє, їх охопив могутній порив до досягнення України і бентежна віра "в свою зорю, що присвічувала їм шлях — шлях в життя. Шлях туди — десь на ту далеку, для одного з них зовсім незнану, сонячну Україну. А чи в героїчну битву і смерть за ту далеку, за тую незнану, за тую омріяну Україну".

Бо Григорій Многогрішний переміг. Переміг відчай і безвихідь, фізичну знемогу і підлість сталінських тигроловів, випростався велично і гордо. Бо залишився Людиною. Утвердився в переконанні, що людина — найвеличніша з усіх земних істот.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацій І.С. Краса і сила слова. — К., 1983. 96 с.
2. Гуляев Н.А. Теория литсратуры. — М., 1985. — 270 с.
3. Введение в литературоведение /Под ред. Т.И.Поспелова. —М., 1988.-320с.
4. Введение в литературоведение: Хрестоматия /Под ред. Г.А.Поспелова. — М., 1988. — 300 с.
5. Гречанюк С. На тлі ХХ століття. — К., 1990. — 310 с. Жулинський М. Із забуття — в безсмертя: сторінки призабутої спадщини. — К., 1990. — 446 с.